

Балика Б. О., здобувач ступеня доктора філософії 1 року навчання
Науковий керівник – **Киселиця С. В.**, к. філос. н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ГУМАНІТАРНА СКЛАДОВА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Основною причиною, яка перешкоджає планомірному розвитку соціальної сфери, полягає не так у дефіциті фінансових ресурсів, як у відсутності ефективної системи управління. Недооцінка фактора управління повсякчас призводить до негативних соціальних наслідків, деформацій регіонального соціуму. Відсутність адаптованих до практики теорій управління соціальною сферою перешкоджає розвитку місцевого ринку соціальних послуг.

Нині необхідно зосередити увагу на основній проблемі, що становить ядро сучасної соціальної політики: методологічні питання модернізації системи управління соціальною роботою. При цьому необхідно зазначити, що основні напрями розвитку соціальної сфери і на рівні держави, і на місцевому рівні можуть бути одні й ті самі, але організаційний, правовий та економічний механізми для держави та для місцевого рівня мають бути специфічними.

Вивчення даної проблематики давно привертає до себе увагу науковців різних сфер та напрямків. Зокрема, різноманітні аспекти дослідження особливостей публічного управління у сфері соціальної роботи та шляхів його модернізації представлені у роботах таких зарубіжних та вітчизняних вчених як: Дж. Б'юкенен, А. Вокер, Ф. Парслоу, Т. Ганслі, Д. Ф. Ваганов, Є. І. Холоства, Е. М. Лібанова, І. І. Колосовська, В. П. Трощинський, О. С. Нема, В. В. Лаврухін, В. А. Скуратівський, О. В. Прохорова, Є. І. Комаров та інші..

Публічне управління соціальною роботою можна визначити як особливий вид управління та свідомий вплив на процеси організації та розвитку соціальної допомоги та підтримки населення через державні та муніципальні установи, громадські та благодійні організації, керівників та фахівців [4, с. 91].

Об'єктом управління виступають соціальні процеси та соціальні відносини на міжособистісному, міжгруповому та соціальному рівнях, а також суб'єкти цих відносин – індивіди та групи людей. Предметом (можна говорити і про кінцевий продукт управління соціальною роботою) є виробництво послуг, які включають: матеріальну допомогу, створення сприятливих умов для розвитку людини та її інтеграції в соціум, відновлення прав людини, підвищення соціальної компетентності, консультацію (юридичну, психологічну, педагогічну) тощо [5, с. 153].

Метою управління у сфері соціальної роботи виступає, з одного боку, оптимізація наданих соціальних послуг, з другого – здійснення повного комплексу управління обслуговуючим персоналом задля досягнення максимально ефективної роботи.

Завданням публічного управління у соціальній роботі має бути спрямоване на забезпечення умов для ефективної діяльності соціальних служб та створення інформаційних каналів для налагодження конструктивного діалогу з підлеглими. Дані комунікаційні канали отримали назву прямого та зворотного зв'язку [1, с. 27].

Виділяють наступні рівні публічного управління у сфері соціальної роботи: загальнодержавний, регіональний та місцевий. На загальнодержавному рівні здійснюються стратегічні функції, а головною формою організаційного забезпечення цих функцій є розпорядчі та програмні документи уряду.

До компетенції суб'єктів у сфері соціального забезпечення належать: реалізація державної соціальної політики; розробка та впровадження національних та регіональних програм; законодавче, організаційне, ресурсне та кадрове забезпечення соціального обслуговування; планування розвитку соціальної допомоги населенню залежно від потреб тощо.

На місцевому (муніципальному чи територіальному) рівні управління має в основному тактичний характер: розробка та реалізація територіальних цільових програм; формування місцевого бюджету з урахуванням видатків на соціальне обслуговування, пошук місцевих ресурсів; розвиток соціального партнерства; контроль за дотриманням державних стандартів та ін. [1, с. 28].

Основним органом виконавчої влади, який здійснює розробку програми соціальної роботи та контроль за її виконанням, є Міністерство соціальної політики України, яке уточнює стратегічні цілі та завдання, спираючись на макроекономічні прогнози та соціально-економічні показники. На регіональному рівні, Департаменти та управління: охорони здоров'я; соціального забезпечення; у справах сім'ї, молоді та спорту тощо. На муніципальному рівні відділи: соціального захисту; з опіки та піклування; освіти; служба у справах дітей тощо.

Усі рівні управління соціальної роботи повинні узгодити свої дії, реалізуючи на практиці загальні та спеціальні засади управління. Але, на жаль, у суспільстві досі зберігся негативний стереотип – прагнення влади тримати під суворим контролем процес формування громадянського суспільства, а також нав'язування «зверху» методів та способів вирішення соціальних проблем [3, с. 63]. Соціальна робота є особливим видом доцільної та цілеспрямованої діяльності. Її зміст та розвиток носить багатосуб'єктний, багатофакторний та багаторівневий характер, а тому в ній великий ризик непередбачених обставин та побічних наслідків, значну роль відіграють випадковості, які можуть суттєво деформувати запропоновані засоби та поставлені цілі.

Також існує цілий спектр проблемних питань у сфері регулювання взаємовідносин між суб'єктами регіонального та муніципальних рівнів управління соціальною роботою. Зокрема, значне навантаження на управлінський персонал установ; чітке підпорядкування управлінській структурі регіональної влади по лінії соціального захисту, що стримує прояв власної ініціативи щодо вирішення «місцевих» питань. Подібна ситуація вимагає від керівника докладати зусиль для лобювання цінних, значущих ідей співробітників; складність розробки об'єктивних критеріїв моніторингу ефективності діяльності співробітників установ соціального захисту; необхідність підвищення освітнього рівня управлінського потенціалу установ соціальної сфери [3, с. 64]. Підвищення професійної майстерності досвіду практично, отже, поліпшення ефективності соціальної роботи загалом.

З метою поліпшення якості соціального обслуговування як напряму соціальної роботи важливе значення має інформування населення про соціальні послуги; впровадження державних стандартів соціальних послуг; визначення критеріїв діяльності суб'єктів, що надають соціальні послуги; запровадження технології оцінювання потреб, запровадження механізму моніторингу та контролю якості соціальних послуг. Сучасний етап модернізації системи соціальних послуг характеризується переходом до ринку соціальних послуг у громаді і відбувається за трьома напрямками: розвиток ринку соціальних послуг; розробка практичного інструментарію (нормативна база щодо стандартів, соціального замовлення, моделей надання послуг тощо); модернізація діючої інфраструктури [4, с. 187]. Вагоме значення для оптимізації системи соціальних послуг має ефективне впровадження механізму соціального замовлення, що сприяє активному формуванню ринку соціальних послуг із реальною конкуренцією їх виробників, підвищенню якості, посиленню адресності, максимальному наближенню їх до споживача; залученню в соціальну сферу додаткових недержавних ресурсів тощо [2]. Ще одним з важливим напрямом удосконалення системи публічного управління у сфері соціальної роботи є співпраця органів державної влади з громадськими організаціями.

У зв'язку з вищевикладеним можна запропонувати кілька напрямків щодо модернізації публічного управління у сфері соціальної роботи в Україні, зокрема: узгодження, координація та інтеграція дій між різними суб'єктами соціальної роботи; розробка та впровадження дієвих механізмів партнерства та взаємодії між суб'єктами; надання ширших повноважень регіональним та місцевим суб'єктам; співпраця органів державної влади з громадськими організаціями; розширення комплексу пропонованих соціальних послуг населенню, що сприятиме найповнішому задоволенню соціальних потреб та інтеграції всіх груп населення у повноцінне суспільне життя; забезпечення прозорої роботи державних органів щодо розподілу бюджету на соціальні потреби, а також використання альтернативних джерел фінансування; проведення аудиту та постійної оцінки якості надання соціальних послуг клієнтам, з метою підвищення ефективності соціального менеджменту в бюджетних установах; формування конкурентного середовища серед соціальних установ для підвищення якості їхньої роботи; підвищення професійного рівня соціальних працівників; доопрацювання нормативно-правової бази. Вказані напрямки є одними із першочергових і вони можуть бути розширені.

Список використаних джерел

1. Гильдингерш М. Г. Управление в социальной работе: сущность и особенности / М. Г. Гильдингерш, В. С. Тестова. // *ЭКОНОМИКА НОВОГО МИРА: науч. журн.* – 2019. – С. 27–49.
2. Коловська І. І. Удосконалення публічного управління у сфері соціальної роботи на регіональному рівні [Електронний ресурс] / І. І. Коловська, О. С. Нема // *Державне управління та місцеве самоврядування, вип. 4(39)*. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2018/2018_04\(39\)/18.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2018/2018_04(39)/18.pdf).
3. Козлов А. А. Социальная работа: Введение в профессиональную деятельность: учеб. пособие / А. А. Козлов. – Москва: КНОРУС, 2005 – 368 с.
4. Романова Н. Ф. Формування ринку соціальних послуг на сучасному етапі в Україні / Н. Ф. Романова // *Innovative processes in education : collective monograph.* – *AMEET 5. Sp. z o.o., Lodz, Poland, 2017.* – P. 187 – 188.
5. Шипунова Т. В. Эволюция и проблемы менеджмента социальной работы // *Управленческое консультирование. 2009. № 2.* С. 153–170.

Барбарич Ю. М., здобувачка вищої освіти 1 курсу, група ОА -212

Науковий керівник – **Колєватов О. О.,** к.і.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ЧОРНОБИЛЬСЬКА КАТАСТРОФА – КАТАСТРОФА ВСЬОГО СВІТУ

26 квітня 1986 року... Була весна – квітуча, напоєна запахами землі і нового життя. Ніхто не здогадувався, що ця весна назавжди чорними літерами буде вписана в історію нашого народу і людства, що про невелике місто Чорнобиль дізнається весь світ!

Перша згадка про Чорнобиль датується 1193 роком, коли, за Іпатієвським літописом, князь Вишгородський Ростислав, син Великого князя Київського Рюрика, рушив походом з Чорнобиля в Тарциськ. Важко сказати, чому саме Чорнобилем було назване місто. Історики думають, що це від слова «чорнобильник», як в давнину називали полин. І так само, як той гіркий полин, доля краю не була легкою.

Чорнобильська атомна електростанція була збудована у 1970-1971 рр. Будівництво велось чергами. 28 вересня 1977 року включений в електричну мережу 1-й турбогенератор. Чорнобильська АЕС дала країні першу електричну енергію. 21 грудня 1978 року здійснений пуск 2-го енергоблоку, 3 грудня 1981 року пуск 3-го блоку, 31 грудня 1983 року дав першу електроенергію 4-й енергоблок. 21 серпня 1984 року Чорнобильська АЕС виробила 100 мільярдів кіловат-годин електроенергії [1].

Наймасштабніша техногенна катастрофа в історії взагалі не висвітлювалася радянськими чи українськими ЗМІ впродовж перших двох днів. В спецповідомленні КДБ, одному з перших чекістських документів про аварію на Чорнобилі, й слова немає про необхідність інформування населення. Утім, в ті дні, коли вирішальною для життя могла стати кожна секунда, вбивала не паніка, а радіація. І в цей час приховування правди –